

J. G. Ballard

Kadınların Şefkati

Türkçesi: Çağdaş Acar

Roman

I.

Kanlı Cumartesi

Şanghay'da 1937 yazında her gün öğleden sonra bisiklete atlayıp savaş başladı mı diye bakmaya Bund tarafına giderdim. Öğle yemeği biter bitmez annemle babamın kulübe gitmelerini beklemeye başladım. Onlar yatak odasında salına salına tenis kıyafetlerini giyerken, yaklaşan savaşa bu kadar ilgisiz, babamın topa daha ilk vuruşunda savaşın patlak verebileceğinden bu kadar bihaber olmalarına hayret ederdim. Halıdaki oyuncak askerlerimi Şanghay çevresindeki Japon ve Çin orduları gibi karşılıklı dizdiğimi, yedi yaşındaki bir çocuğun sahip olabileceği tüm Napolyon sabırsızlığıyla volta attığımı hatırlıyorum. Bütün bir savaşın yükünü yalnız başıma taşıdığımı düşünürdüm bazen.

Babama kur yapan annemin kahkahalarına boş verip Amherst Caddesi üzerinde uzanan gökyüzünü seyrederdim. Şanghay merkezindeki mağazaların tepesinde her an bir Japon bombardıman filosu belirebilir, Katedral Okulu'nu bombalamaya başlayabilirdi. Çocuk aklımın, bir savaşın ne kadar süreceğine dair fikri yoktu: birkaç dakika, öğleden akşama? Korktuğum şeylerden biri, kaçırmayı becerdiğim onca heyecanlı olay gibi, ben daha başladığımı fark etmeden savaşın bitmesiydi.

Yaz boyunca Şanghay'da herkes Çin ile Japonya arasında çıkacak savaştan bahsediyordu. Annemin briç partilerinde atış-

tırmalıkların arasında dolanırken, arkadaşlarının 7 Temmuz'da Pekin'in Marco Polo Köprüsü'nde karşılıklı açılan ateşten bahsettiklerini duyuyordum. Bu, Japonya'nın Kuzey Çin'i işgalinin de habercisiydi. Geçen bir ay zarfında Çan Kay Şek, karşı saldırı emri vermemişti; dedikodulara göre Generaller Generali'nin Alman danışmanları, kuzey ilçelerinden çekilip Japonlarla Çin'in başkenti Nanjing önlerinde, güçlü oldukları mevkide savaşmak konusunda ısrar ediyordu. Fakat Çan kurnazca hareket etmiş, Japonlara Şanghay'da, Nanjing'den 300 kilometre kadar uzakta, Yangtze Nehri'nin ağzında, Amerikalı ve Avrupalı güçlerin kendisini kurtarmak için devreye girebilecekleri noktada meydan okumaya çoktan karar vermişti.

Bisikletimle Bund'a her gidişimde kendi gözlerimle görüyordum, Çin ordusunun devasa birlikleri Uluslararası Yerleşim Bölgesi'nin etrafına yığılıyordu. 13 Ağustos Cuma günü annemle babam Packard arabalarının arka koltuğuna yerleşir yerleşmez bisikletimi garajdan çıkarıp tekerleklerini şişirerek Bund'a doğru uzun bir yolculuğa koyuldum. Beyaz Ruslardan olan dadım Olga, Amherst Caddesi'nin batı ucunda yaşayan arkadaşım David Hunter'ı görmeye gittiğimi zannetmişti. Gelgitler yaşayan, tuhaf bakışlı genç bir kadın olan Olga'nın tek derdi annemin elbiselerini denemektir; evden gidişime sevinmişti.

Bund'a bir saat sonra vardım. Yürüyüş yolu, telaşla koşuşturan ofis çalışanlarıyla öylesine dolmuştu ki kıyıdaki iskelelere bir türlü yanasamıyordum. Bisikletimin zilini çalarak tramvay tangirtularının, tekerlerine kilit vurulmuş çekçekler ile yorgun hamallarının, kavgaya meraklı dilenci ve yankesici tayfasının arasından geçerek uzaklaştım. Chapei ve Nandao'dan gelen mülteciler Uluslararası Yerleşim Bölgesi'ne akıyor, Bund boyunca sıralanmış büyük bankalarla ticarethanelerin cansız cepheleleri boyunca bağır çağır yürüyorlardı. Binlerce Çin askeri, yüzlerini Japonların Yangtze'ye da kendilerine imtiyaz olarak verilen topraktaki garnizonuna dönerek Şanghay'ın kuzey ma-

hallerinde mevzilenmişti. Cathay Hotel'in merdivenlerinde dikildiğim, kapı görevlisinin bisikletimi tuttuğu sırada Wangpu nehrinin savaş gemileriyle dolduğunu görmüştüm. Suyun üzerinde Britanya'ya ait muhrip, şalupa ve gambotlarla Amerikan gemisi USS Augusta, bir Fransız kruvazörü ve emektar Japon kruvazörü İdzumo bulunuyordu. İdzumo, babamın anlattığına göre 1905'te Rus İmparatorluk Donanması'nın batırılmasına yardım etmişti.

Yığılan onca kuvvete rağmen savaş, kendini ilan etmeyi o öğleden sonra inatla reddetti. Hayal kırıklığına uğramış, okul ceketimin sağı solu yırtılıp lekelenmiş vaziyette Amherst Caddesi'ne doğru yorgun argın pedal çevirerek, çay içip en sevdiğim radyo programını dinlemek üzere tam zamanında eve vardım. Sıyrılmış dizlerimi kendime çekip kurşun askerlerime uzun uzun bakarak, yolculuk süresince gördüğüm birliklerin konumuna göre hepsinin yerlerini tekrar düzenledim. Olga'yı duymazdan gelerek bu düğümü çözecek bir plan düşünmeye çalıştım; Çan Kay Şek'in arkasındaki Çinli bankerleri tanıyan babamın, kafamdaki karmakarışık beyin dalgalarını Generaller Generali'ne iletmesini umuyordum.

Fransızca ödevimden bile daha zor olan tüm bu meselelerle kafam allak bullak vaziyette annemle babamın yatak odasına doğru yürüdüm. Olga, omuzlarında kürk pelerinle annemin boy aynası önünde duruyordu. O bana Amherst Caddesi'ndeki bir başka evden çıkıp gelmiş istenmeyen misafirmişim gibi kaşlarını çatarak bakarken, ben de tuvalet masasına oturup saç fırçalarıyla parfüm şişelerini düzenledim. Anneme Olga'nın gardırobunu karıştırdığını söylemiştim fakat o gülümsemekle yetinmiş, Olga'ya tek söz etmemişti.

Bir zamanlar hali vakti yerinde olan Minskli bir ailenin bu on yedi yaşındaki kızının da neredeyse çocuk sayılabileceğini sonraları anladım. Bisiklet gezilerimde Hongkew'un gecekondu mahallelerinde yaşayan Beyaz Rus ve Yahudi mültecilerin

sefaleti karşısında dehşete düşmüştüm. Çinlilerin fakirliği şaşılacak şey değildi, fakat Avrupalıları bu kadar perişan halde görmek beni rahatsız ediyordu. Yüzlerinden, Çinlilerin asla belli etmediği bir çaresizlik okunuyordu. Bir keresinde karanlık bir gecekondu kapısının önünden geçerken yaşlı bir Rus kadın bana çekip gitmemi söylemiş, annemle babamın hırsız olduklarını ardımdan bağırmıştı. Bir süre ona inanmıştım.

Mülteciler yamalı kürk montlarını giymiş, eski moda mücevherlerini satmak umuduyla Park Hotel'in merdivenlerinde duruyorlardı. Genç kadınlar ağızlarına ve gözlerine boyalar sürmüşlerdi, bütün cesaretleriyle kendilerini neşelendirmeye çalışıyorlar diye düşünmüştüm. Otele giren Amerikalı ve Britanyalı askerlere sesleniyorlardı fakat ne sattıklarını annem bana bir türlü söyleyemiyordu; en sonunda bana söylediği, Fransızca ve Rusça dersi verdikleriydi.

Ödevleri her zaman dert edinip Beyaz Rusların Fransızca'yı mükemmel konuştuğunu bilen ben, Park Hotel'deki kadınlar gibi Olga'nın da bana Fransızca dersi verip veremeyeceğini sordum. Bir hışımla cep sözlüğüme sarıldığımda genç kız, yatağa oturup hayvanat bahçesinden çıkma tuhaf bir yaratıkımışım gibi bana baktı. Ailesinin fakirliğini hatırlatıp kalbini kırdım diye endişelendiğimden hasta babasına ulaştırması için ipek mendillerimden birini çıkarıp Olga'ya verdim. Elindekini, Şanghay Katedrali'ndeki komünyon sırasında giyilen papaz cüppelerinden biriymiş gibi tutarak koca bir beş dakika boyunca öylece durdu, ardından tek söz etmeksizin gardıroba geri yerleştirdi. Beyaz Rus dadıların sahip olduğu, kadınlara özgü o gizemin, arkadaşlarımmın annelerinin uzaktan bile yaklaşamayacağı derinlikte olduğunu o vakte kadar çoktan anlamıştım.

"Ee, James," dedi Olga kürk pelerini rafa geri yerleştirip annemin sabahlığını omuzlarına atarken, "Tatil kitabını bitirdin mi? Bugün sende bir huzursuzluk var."

"Savaşı düşünüyorum, Olga."